

A magyar élelmiszergazdaság versenyképességi problémái 2014 közepén

2014.09.04.

AZ ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÁS GAZDASÁGTÖRTÉNETE ÉS A KÖVETKEZMÉNYEK (VÉGTELENÜL LEEGYSZERŰSÍTETT OLVASAT)

Gazdaságtörténeti folyamatok

Egyéni önellátás

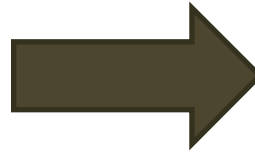
Családi önellátás

Csoportos önellátás

Tevékenységi specializáció (közösségen belüli munkamegosztás)

Lakossági koncentráció adta kihívásoknak való megfelelés

- falvak
- városok
- nagyvárosok
- megalopolisok ellátása

Következmények

Az előállítás koncentrálódik

- a fogyasztási centrumokban
- az alapanyag előállításának helyszínén

Az élelmiszer előállításának jelentős része egyre messzebb kerül a fogyasztótól

Koncentrálódik a kiskereskedelem és új kihívásokat támaszt a beszállítók felé –

Nagy mennyiségű, biztonságos, folyamatosan megbízható minőségű, hosszú szavatossági idejű terméket igényelnek a kiskereskedelmi láncok.

Elvárt a nagy területen való disztribúciós képesség (az ország határain túlra is)

Növekszik termeléstől a fogyasztásig eltelt idő

A tartósítás-technológia folyamatosan fejlődik

Erősödik az élelmiszerbiztonsági szabályozás

TÁRSADALMI-ÉLETMÓDBELI VÁLTOZÁSOK ÉS AZ ÉLELMISZERIPAR (VÉGTELENÜL LEEGYSZERŰSÍTETT OLVASAT)

A fejlett világban a XX.század második fele-vég alapvető változást hoz az élelmiszerellátásban

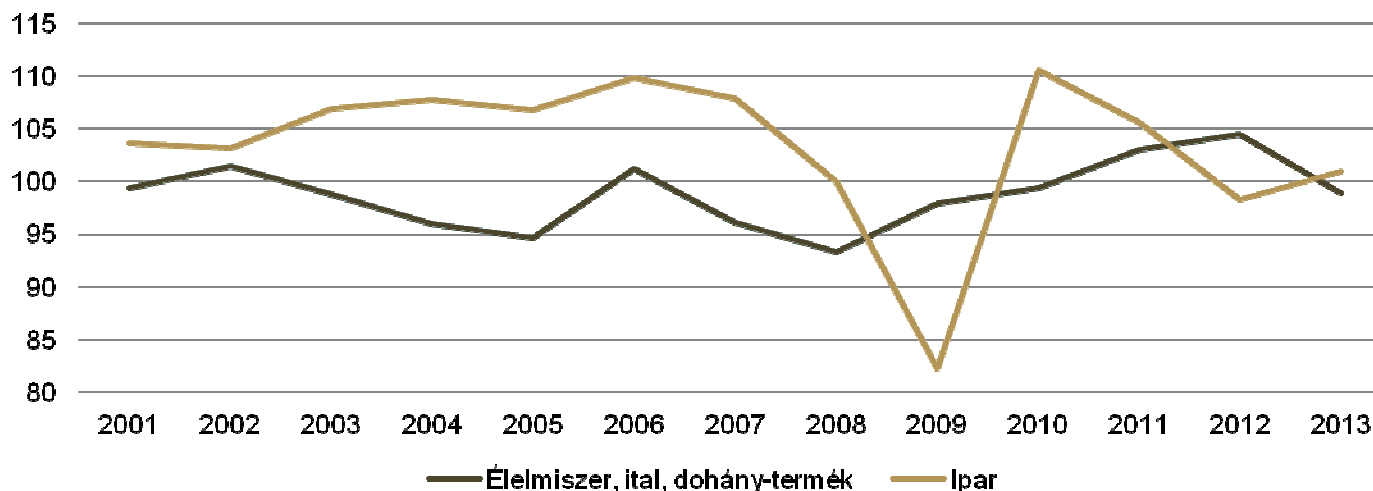
- a társadalom mind nagyobb része esetében a étkezés a napi szükséglet kielégítése helyett egyfajta kellemes időtöltéssé válik;
- növekszik a feldolgozottsági fok – csökken az otthoni friss termékekből való főzés (a nők munkába álltak),
- az „élmény” szerepe erősödik az élelmiszeripari termékek megvásárlásakor, elfogyasztásakor;
- drasztikusan növekszik az elfogyasztott ételek energia tartalma, amit nem követ az átlagos fogyasztó energiafelhasználása – a túlsúly, az elhízás és más „civilizációs betegségek” megjelenése,
- globalizálódik a kínálat és a kereslet egyaránt (kínait, pizzát, hamburgert eszik mindenki), miközben a termék mind többet utazik,
- megindul egyfajta elidegenülés a fogyasztó és az étel között, ami vélt vagy valós bizalmatlanságot szül,
 - az életmód helyett az étel válik a támadások célpontjává,
 - az élelmiszergyártókat a „kereslet” generálásával, kiváltásával vádolják és nem fogadják el az ipar válaszát arra vonatkozóan, hogy a kereslet kielégítésére törekszik,
 - a globalizált versenyben lemaradók protekcionista gondolati háttérrel a nagy gyártókat, a külföldieket (és a pirézeket) támadják,
 - bonyolult, szinte ösztársadalmi eredetű problémákra leegyszerűsített szabályozási és fiskális jellegű válaszok születnek – siker nélkül,

A MAGYAR ÉLELMISZERIPAR AZ EU CSATLAKOZÁS VESZTESE

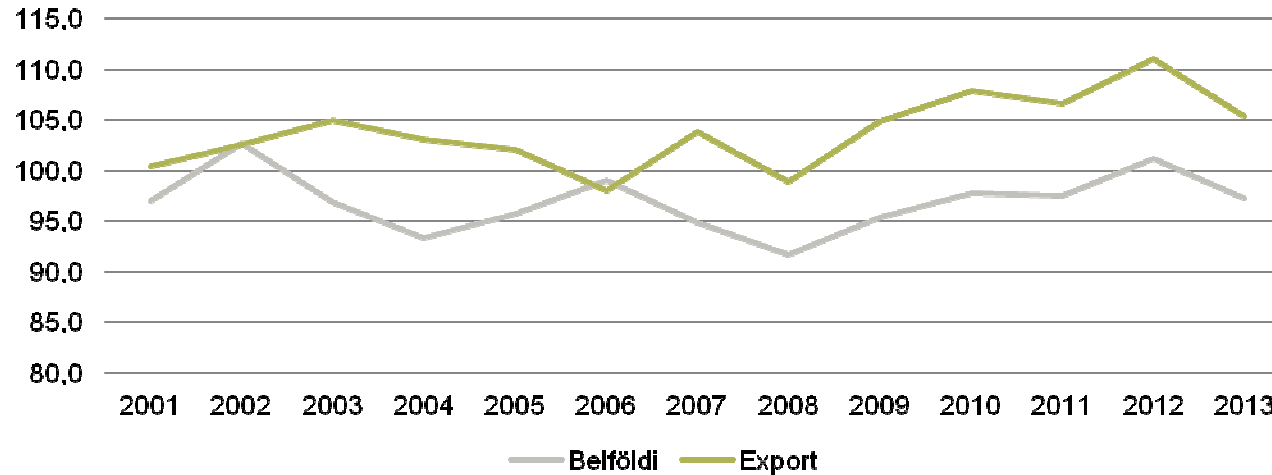
- A feldolgozó iparon belül a 3. legnagyobb ágazat, bruttó termelési értéke 2524 Mrd Ft (2012-ben).
- 4 fő feletti regisztrált vállalkozások száma közel 2700 (több ezer egyéb egyéni vállalkozás)
- 120 ezer fő él az ágazatból, ebből 90 ezer alkalmazott
- Az élelmiszeripar teljesítménye 1990-2013 között közel negyedével csökkent.
- Ez a belföldi értékesítés drasztikus visszaesésének (35% körüli) köszönhető, mivel az export közben harmadával növekedett.

Termelés és értékesítés volumenindexe (előző év =100)

Az élelmiszeripar hazai piacvesztése folyamatosnak tekinthető

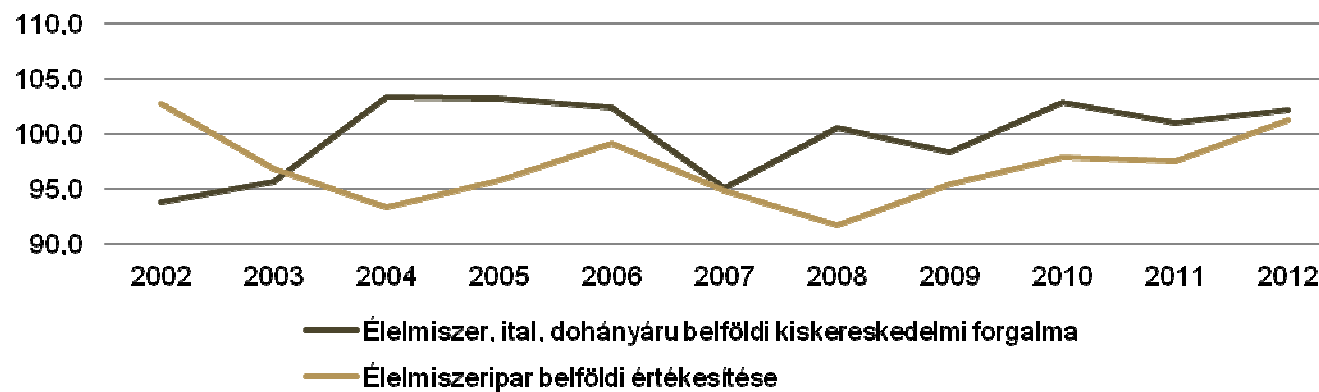
Élelmiszeripar értékesítésének alakulása (előző év =100)

- 2012 10 év óta az első olyan év, amikor az export mellett a belföldi értékesítés is növekedett.

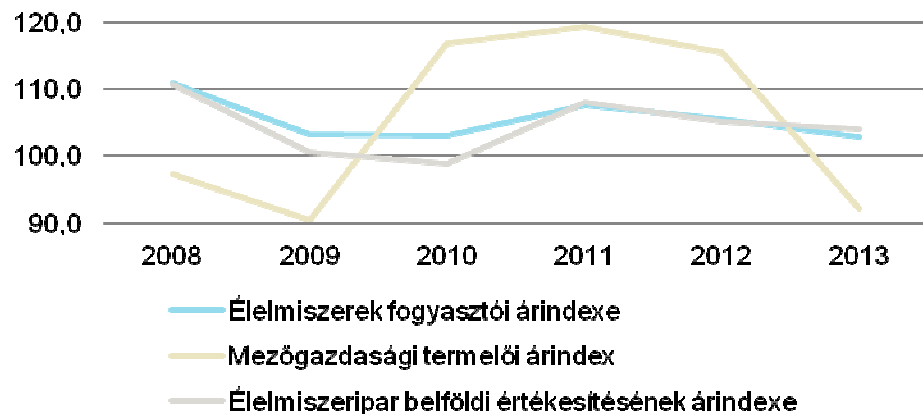
- Ugyanakkor a belső piacvesztés 2004 óta folyamatos. Az élelmiszerek kiskereskedelmi forgalmában az import mind nagyobb szerepet játszik. (Diszkrépancia a belföldi és a külföldi versenyképességben.)

Élelmiszeripari termékek értékesítésének alakulása (előző év =100)

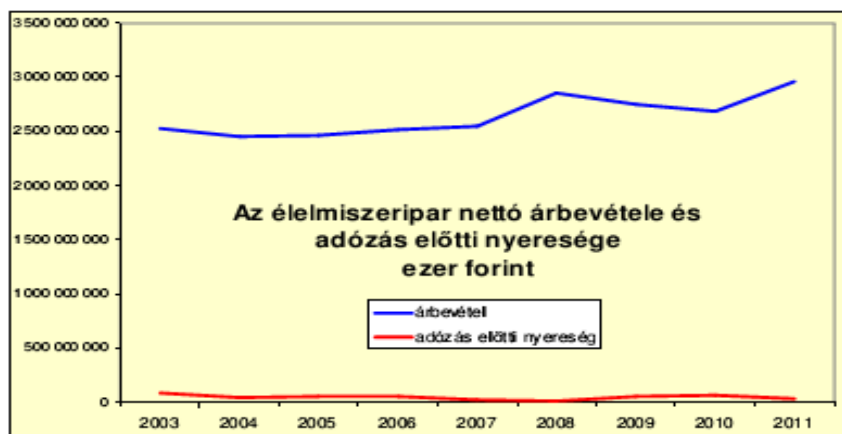

Az ágazat jövedelmezősége tartósan rendkívül gyenge

Élelmiszeripari termékek értékesítésének alakulása (előző év =100)

- Az ágazat 2009-13 között képtelen volt az önköltségek növekedését az átadási áraiban érvényesíteni – 2013 változást hozott

- Ennek és a központi terhek növekedésének eredményeként az ágazat jövedelemtermelő képessége minimális
- A hagyományos, nagy mezőgazdasági beszállítói kapcsolattal bíró ágazatok veszteségesek vagy minimális eredményt képesek termelni

A VERSENYKÉPESSÉGI PROBLÉMÁK AZ EU CSATLAKOZÁSSAL VÁLNAK NYILVÁNVALÓVÁ I.

- az állam kivonulása az ár-megállapítási rendszerből és egyes ágazatokban a támogatási rendszerből
- a CAP támogatási rendszerének szerkezetátalakító hatása – a szántóföldi növénytermesztés megerősödése – ezt erősíti a fejlesztési források szuboptimális felhasználása
- a verseny fokozódása – mind input, mind output oldalon
- a koordinálatlan termékpályák alacsony fokú alkalmazkodóképessége a piaci kihívásokra
- szélsőséges ármozgás okozta bizonytalanság
- egyes termékpályák szereplői olyan rövid távú túlélési stratégiákat alakítanak ki, amelyek alapvetően az egymás kárára elért eredményeken alapulnak
- bizalmi deficit további erősödése – célpont a feldolgozó (különösen a multi) és a kiskereskedelmi lánc

A VERSENYKÉPESSÉGI PROBLÉMÁK AZ EU CSATLAKOZÁSSAL VÁLNAK NYILVÁNVALÓVÁ II.

- alacsony eredményesség, max.1-2% közötti árbevétel arányos profit az élelmiszeriparban
- elmaradó fejlesztések az élelmiszeriparban (néha ÉCS alatti beruházások az ágazat egészében)
- külföldi tulajdonú szereplők regionális racionalizálásának vesztese Magyarország
- a gazdasági válság hatás egy egyébként is gyengülő visszaszoruló ágazatot ér, érdemben csökkentve a fejlődési lehetőségeket
- áfa emelések piac- és verseny romboló hatása (az áfa a politikai hitelességi problémák tankönyvi esete)
- a nagyvállalatok kizárása a fejlesztési támogatásokból – mérethatékonysági problémák

SZERKEZETI PROBLÉMÁK BEMUTATÁSA A HÚSIPARI SZÁMOK FÉNYÉBEN

Németország sertésvágás 2011-ben

Cég	Vágott sertés (db millió)
Tönnies	15,4
Vion	10
Westfleisch	7,1
Danish Crown	3,3
Vogler	1,9
Böseler Goldschmaus	1,5
Mueller Group	1,44
BMR	1,44
Tummel	1,35
Gausepohl	1,3

Németországban 170 körüli engedélyezett vágóhíd vág le évente közel 60 millió sertést.

Magyarországon közel 200 engedélyezett vágóhíd vág le 4 millió sertést.

Ha az összes magyarországi vágóhíd egy cég lenne, akkor is csak a 4. lenne Németországban.

A legtöbb sertést vágó magyar cég (Hungarymeat) talán éppen beférne a német „top tenbe”.

A Pick Szeged Zrt. negyed annyi sertést vág, mint a 10. német cég.

„Minden olyan régen volt, minden olyan soká lesz, mi van(?), most mi van(?)”

- Egy legyengült ágazat néz szembe a kihívásokkal és a lehetőségekkel

Kihívások:

- fokozódó nyomás a környező országok versenytársai részéről
- drasztikus árverseny – a minőségi verseny helyett
- nem transzparens csatornák súlyának stagnálása esetleg lassú csökkenése
- hitelszűke (az ágazat állattenyésztő és feldolgozó része nem hitelképes)
- koncentrált kiskereskedelem szűkülő eszköztárral, de él erős alkupozícióval
- mezőgazdasági termékek folyamatos áremelkedése (néha hisztérikus mozgások)
- présbe került az ágazat, az input áremelkedés és az érdeemben nem növekvő fizetőképes kereslet miatt

Lehetőségek:

- az élelmiszer világpiaci jelentősége erősödik, jelentős fizetőképes kereslet jelenik meg folyamatosan („a keleti nyitás” fontos lenne)
- a 2014-től megnyíló EU gazdaságfejlesztési programok lehetőséget adhatnak az ágazat fejlesztésére
- felgyorsul a konszolidáció, kialakulnak nagy, nemzetközileg versenyképes méretű cégek és a speciális igények kielégítését célzó „manufaktúrák” – erősödnek az integrációs rendszerek
- legyünk optimisták: az áfa kérdése rendeződik, a piac érdeemben tisztul (mégsem válunk „balkáni” országgá)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

